ఆదివారం ఆంధ్రజ్యోతి సినిమా

SUNDAY ARTICLES

Kotha Pustakam Go

పింగళి నాగేంద్ర

తెలుగు సినీ రచయితల హైహై నాయకా!

సినిమా పాటలకు సాహితీ గౌరవాన్ని సంతరించి పెట్టిన వారిలో దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి, మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి, ఆచార్య ఆత్రేయ, సముద్రాల, పింగళి నాగేంద్రరావులు ముఖ్యులు. వీరంతా తమ శైలీ విన్యాసాలతో ప్రముఖులయ్యారు. మళ్లీ వీరిలో పింగళిది ప్రత్యేకబాణీ. సినిమా పాటల్ని చిన్నచూపు చూస్తున్న తరుణంలో పింగళి తన సాహిత్యంతో వాటికి కొత్త చూపుని ఇచ్చారు.

పింగళి నాగేంద్రరావు 1901 డిసెంబర్ 29న పండిత వంశంలో జన్మించారు. ఆయన స్వస్థలం మచిలీపట్నం. ఇక్కడ ప్రముఖ సాహితీవేత్తలు, రాజకీయ ప్రముఖులు, సినిమా రంగ మేధావులు జన్మించారు. పింగళి విద్యాభ్యాసం బందరులోని ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాలలో జరిగింది. ఆయనకు చిన్నతనంలోనే కవిత్వాభిలాష ఏర్పడింది. పద్యాలు, గేయాలు రాయడం ప్రారంభించారు. 1918లో రైల్వేశాఖలో ఉద్యోగంలో చేరి, 1920లో తిరిగి బందరు వచ్చేశారు. ఆ రోజుల్లో కొన్ని దేశభక్తి గేయాలు రాశారు.

రైల్వే ఉద్యోగం తర్వాత పింగళి శారద పత్రికలో చేరారు. అక్కడ ముట్నూరి కృష్ణారావు(కృష్ణాపత్రిక) గారితో పరిచయం ఏర్పడింది. పత్రికలో పని చేస్తున్న రోజుల్లో పింగళి 'మేవాడ పతనం', 'పాషాణి', 'జేబున్నీసా', 'వింధ్యారాణి', 'నా రాజు', 'ఒకే కుటుంబం' నాటకాలు రచించారు. 1924లో శారద పత్రిక కారణాంతరాల వల్ల మూసివేశారు.

పింగళి నాగేంద్రరావు 1941లో సినిమా రంగ ప్రవేశం చేశారు. 1941 నుంచి 1971 వరకు 30 సినిమాలకు రచన చేశారు. అంటే సంవత్సరానికి ఒక చిత్రం అన్న మాట! పింగళి తొలి చిత్రం భలే పెళ్లి(1942). తరువాతి చిత్రం వింధ్యారాణి. పరిస్థితులు అనుకూలించక బందరు వచ్చేశారు. అయితే తెలుగు సినిమా రంగం అదృష్టం కొద్దీ మంచి రచయితను అన్వేషించే ప్రయత్నంలో వున్న పౌరాణిక చిత్రాల దర్శకుడు కమలాకర కామేశ్వరరావు పింగళిలోని కవిని గుర్తించి దర్శకబ్రహ్మ కెవిరెడ్డి గారికి పరిచయం చేశారు. పింగళి, కమలాకర బందరులో స్నేహితులు. పింగళిలో దాగివున్న ప్రతిభను గుర్తించారు కెవిరెడ్డి. అంతే! పింగళి వెనుదిరిగి చూడడనవసరం లేకపోయింది.

పింగళి-కెవిరెడ్డిల మొదటి చిత్రం గుణసుందరి. ఇది 1949లో వచ్చింది. ఈ చిత్రంలో హాస్యనటుడు కస్తూరి శివరావు కథానాయకుడు- రేలంగి మొదటి చిత్రాల్లో ఇదొకటి. కథానాయిక శ్రీరంజని. వాహినీ వారి యీ చిత్రం అపూర్వ విజయం సాధించింది. యీ చిత్రంలో 'దేముడయ్యా దేముడు-మాయదారి దేముడు', 'ఓహో! చారుశీలా!' పాటలు ఎంతో ప్రాచుర్యం పొందాయి. పింగళి హాస్య చతురతతో ప్రవేశపెట్టిన పాత్రలు 'హారమతి- కాలమతి' హాస్య సంభాషణలు ఎంత నవ్వు తెప్పించేవో, శోకరసంతో రాసిన మాటలు ప్రేక్షకుల కళ్లతడి పెట్టించేవి. ఆ తరువాత 1951లో పాతాళ భైరవి, 1957లో మాయాబజార్, 1961లో జగదేకవీరుని కథ, 1963లో శ్రీ కృష్ణార్జున యుద్ధం మొదలైన బాక్సాఫీస్ హిట్ చిత్రాలు వచ్చాయి.

సంభాషణ రచనలో పింగళి శైలి మరొకరికి రాదు. అంతకు పూర్వం ఏ రచయితా రాయలేని విధంగా ఆయన పదాలతో గారడీ చేశారు. పింగళి రచనలు సినిమా రచయితలకి కరదీపికల వంటివి. యువ రచయితలకి, ముఖ్యంగా హాస్యరచయితలకి పింగళి చిత్రాలు రిఫరెన్స్ పుస్తకం వంటివి.

అపార పాండిత్యం పింగళిని తెలుగు చలన చిత్రసీమలో మకుటం లేని మహారాజులా నిలబెట్టింది. జానపద, పౌరాణిక, సాంఘిక, చారిత్రకాది విభిన్న తరహా చిత్రాలకు పింగళి రచనలు చేసి తన బహుముఖ ప్రజ్ఞాపాటవాలు నిరూపించుకున్నారు. సాంఘిక చిత్రాలలో పెళ్లి చేసి చూడు, పెళ్లినాటి ప్రమాణాలు, మిస్సమ్మ, గుండమ్మ కథ, అప్పుచేసి పప్పుకూడు, జానపద చిత్రాలలో గుణసుందరి కథ, చంద్రహారం, పాతాళ భైరవి, జగదేక వీరుని కథ, భాగ్య చక్రం, పౌరాణిక చిత్రాలలో మాయాబజార్, హరిశ్చంద్ర, శ్రీకృష్ణార్జున యుద్ధం, శ్రీకృష్ణ విజయం, శ్రీకృష్ణ-సత్య, అలాగే చారిత్రాత్మక

చిత్రాలలో మహాకవి కాళిదాసు, మహామంత్రి తిమ్మరుసు, చాణక్య చంద్రగుప్త వంటి మణిపూసల్లాంటి చిత్రాలు పింగళి కలం నుండి జాలువారాయి.

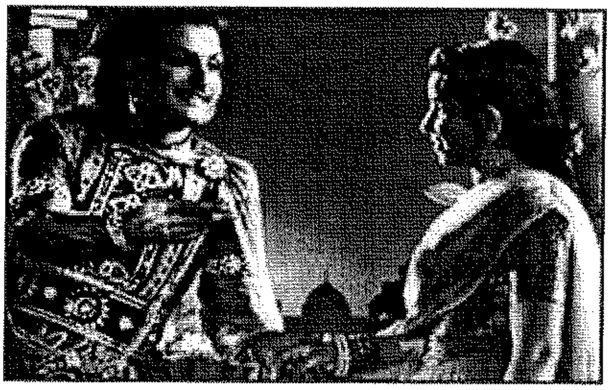

పింగళి మాటల్లో గుర్తుండిపోయేవి ఎన్నో వున్నాయి. మచ్చుకు- 'నిజం చెప్పమంటారా? అబద్ధం చెప్పమంటారా?', 'సాహసం చేయరా డింగరి', 'సదాజపా! సంజీవి సిద్ధం చేయరా!' 'ఎందుకే అంతకోపం బుల్‌బుల్', 'తప్పు తప్పు-రాణీగారి తమ్ముణ్ణో' వంటివి. మనం నిత్యం ఏదో సందర్భంలో వాడే 'గురూ!' పదం పింగళి నలభై సంవత్సరాల క్రితమే సృష్టించారు. 'అసమదీయులు-తసమదీయులు', గిల్పం, దవ్వారం, గింబళి, హైహై నాయకా, తక్షణ కర్తవ్యం, గిడిగిడి, త్రైలం, గుండక్క, బుల్లెమ్మ- ఇలా ఎన్నో వున్నాయి. పింగళి హాస్యప్రియత్వం ప్రతీ చిత్రంలోనూ తొంగి చూస్తుంది.

పింగళి 'మాయాబజార్ చిత్రానికి రచన చేస్తుండగా, ఆయనంటే గిట్టని వ్యక్తి(చక్రపాణి గారికి బంధువు) 'చక్రపాణీ, యీ చిత్రానికి రచయితని మారిస్తే బాగుంటుంది కదా' అన్నాడు. వెంటనే చక్రపాణిగారు గంభీరంగా 'ఆయన బాగానే రాస్తున్నారు కదా! ఎందుకు మార్చాలి? మీరు ఆయన కంటే బాగా రాసి తీసుకురండి-నచ్చితే పింగళిని తీసేద్దాం' అన్నారు. అంతే. ఆ బంధువు మళ్లీ కనబడితే ఒట్టు.

మాయాబజార్ చిత్రంలో ఘటోత్కచుని చేత ఎవరూ పుట్టించకపోతే మాటలెలా పుడతాయి అనిపిస్తారు పింగళి. అందుకే ఆయన ఎన్నో కొత్త మాటల్ని సృష్టించారు. కొత్త ప్రయోగం చేసి దాన్ని పాప్యులర్ చెయ్యగలగడం ఆయనకే సాధ్యమైందనిపిస్తుంది. ఘాటు ప్రేమ అన్న మాట దుష్ట సమాసం. అయినా ఆయన వాడారు. భాషకి భావం కట్టుబడిపోకూడదనే వారాయన. తోటరాముడి ప్రేమలో రాజకుమార్తె ఘాటుతనాన్నే చూసింది గనుక ఆ ప్రేమ ఘాటు ప్రేమగా పాడింది. పింగళి సాహిత్యంలో మరో విశేషం ఏమిటంటే ఒక పాత్ర చేత భూత, వర్తమాన, భవిష్యత్ కాలాలకి సంబంధించి క్లుప్తంగా ఒక్క మాట చెప్పించడం. అది పింగళి రచనా వైదుష్యానికి తార్కాణం. మాయాబజార్ చిత్రంలో అభిమన్యుడు, సుభద్రలను ఘటోత్కచుని స్థావరంలో ఎదుర్కొన్నప్పుడు, రథం నడిపే వ్యక్తి అభిమన్యునితో వెనుతిరిగిపోదామా అంటాడు. దానికి అభిమన్యుడు 'వెనక్కి తిరగడం మనకి తెలియని విద్య' అంటాడే గాని, 'వీరుడు వెనక్కి తిరగడు' అని చెప్పడు. సుభద్ర గర్భంలో ఉండగానే అభిమన్యుడికి పద్మవ్యూహంలో జొరబడడం మాత్రమే చెప్పడం, కృష్ణుని మాయవల్ల వెనుతిరిగి రావడం చెప్పకపోవడం గమనార్హం. అంటే తల్లి గర్భంలో వున్నప్పుడే ముందుకు పోవడమే కానీ వెనుతిరగడం తెలియదని కవిగారి భావం. ఎవరైనా మాయాబజార్ గురించి గ్రంథం రాయదలిస్తే 75 శాతం పింగళి గురించి రాయాల్సి

వుంటుంది.

ఆ రోజుల్లో ప్రతీ సినిమాకి పాటల పుస్తకాలు ముద్రించి ప్రేక్షకులకి అమ్మేవారు- అలాగే విజయ, వాహినీ సంస్థల చిత్రాల పాటల పుస్తకాలకి ప్రత్యేకత వుండేది. ఆ పాటల పుస్తకంలో సినిమా పాటలే కాకుండా సాంకేతిక నిపుణుల వివరాలుండేవి. సినిమా కథని క్లుప్తంగా ఇచ్చేవారు. పింగళి 'కథా సంగ్రాహం' అని అతి తక్కువ వాక్యాలతో కథని మన కళ్ల ముందుంచేవారు. కొన్ని సినిమాలకి కథ మంచి మలుపు తిరిగే సమయంలో మిగతా కథ వెండితెరపై చూడండి అని రాసేవారు- బహుశా ఈ సంప్రదాయాన్ని ప్రవేశపెట్టిన అతి కొద్ది మందిలో పింగళి ఒకరు.

పింగళి సృష్టించిన పాత్రలు విచిత్రంగా వుంటాయి. ముఖ్యంగా హారమతి-కాలమతి(రేలంగి-లంకా సత్యం), అచ్చిగాడు(కస్తూరి శివరావు), గుణసుందరి కథ, తోటరాముడు(ఎన్టీరామారావు-పాతాళభైరవి), నేపాళ మాంత్రికుడు(ఎస్వీరంగారావు-పాతాళభైరవి), ధూమకేతు(రేలంగి-పాతాళభైరవి), సదాజపుడు (పద్మనాభం) ఇటువంటివి ఎన్నో.

పింగళి 30 చిత్రాలకే రచన చేసి వుండవచ్చు. ఎక్కువ చిత్రాలకు రాయాలన్న తపన ఆయనకి లేదు. ఆయన ఏ

నిర్మాతనీ ఆశ్రయించలేదు. నిజానికి ఆయన ఎన్నో చిత్రాలని స్వంత కారణాల వల్ల వదులుకున్నారు. అప్పట్లో ఎందరో బడా నిర్మాతలు ఆయన కోసం ప్రయత్నించి విఫలులయ్యారు.

పింగళి మాటల నుంచి పాటల నుంచి సినిమాలు వచ్చాయి. చూపులు కలసిన శుభవేళ, హైహై నాయక, వివాహ భోజనంబు, అహ! నా పెళ్లంట మొదలైనవి. ఆయన రాసిన పాటలు నేటికీ ఆంధ్రుల నాలుకలపై ఆడుతూనే వుంటాయి. ఆ పాటలు ఆపాత మధురం. వాటికి మరణం లేదు.

ఎంత ఘాటు ప్రేమయో, కలవర మాయె మదిలో, ప్రేమ కోసమై వలలో పడెనె, ఓ భావి భారత భాగ్య విధాతలారా, పెళ్లి చేసి చూపిస్తాం మేమే పెళ్లి పెద్దలనిపిస్తాం, కరుణించు మేరి మాత, రావోయి చందమామా, కోలు కోలోయన్న కోలే నాసామి, మౌనముగా నీ మనసు పాడిన వేణుగానమును వింటినే, లేచింది మహిళా లోకం, ఎంతహాయి యీ రేయి ఎంత

మధురమీ హాయి, నీవేనా నను పిలిచినది, సుందరి నీవంటి దివ్య స్వరూపము, వివాహ భోజనంబు, నీ కోసమె నే జీవించునది, లాహిరి లాహిరి లాహిరిలో, ఐనదేమో అయినది, శివ శంకరి శివానందలహరి, వరించి వచ్చిన మానవ వీరుడు, జలకాలాటలలో, మనసు పరిమళించెనే- తనువు పరవశించెనే, సుందరాంగులను చూసినవేళల, అలిగిన వేళనె చూడాలి... యిలా తెలుగు సాహిత్యంలో అజరామరమైన పాటలెన్నో పింగళి రచించారు. 'కులములో ఏముందిరా! మట్టిలో కలిసేటి మడిసీ మడిసికి భేధం ఏముంది- ఏముందిరా' అని ఆయన నీతి పలికారు. 'ఒకరికి ఖేదం ఒకరికి మోదం సకలము తెలిసిన నీకు వినోదం', 'చెలినగుమోమే చంద్ర బింబమై పగలే వెన్నెల కాయగా', 'విరహము కూడా సుఖమే కాదా నితము చింతన మధరము, 'ఒకరి చూపు లొకరి వైపు విరితూపులు విసరగా', నిదురించిన నా హృదయమునెవరో కదిలించిన సడి వినినాయె', పిడికిలి మించని హృదయంలో కడలిని మించిన ఆశలు దాచెను వంటి వాక్యాలు పింగళిలోని కవితాశక్తిని తెలియచేస్తాయి.

పింగళికి ఎన్నో సన్మానాలు, సత్కారాలు, బిరుద ప్రదానాలు జరిగాయి. కానీ ఏనాడు ఆయన వాటిని తన పేరుకు ముందు తగిలించుకోలేదు. అంతనిరాడంబరుడు ఆయన

పింగళి గురించి ఒక ఆసక్తికరమైన విషయం రాయడం సముచితం. భలే పెళ్లి, పెళ్లినాటి ప్రమాణాలు, పెళ్లి చేసి చూడు, శశిరేఖా పరిణయం(మాయా బజార్)ర, సుభద్రా కల్యాణం(శ్రీకృష్ణార్జున యుద్ధం) వంటి ఎన్నో పెళ్లిళ్లకి కర్త(రచయిత) అయిన పింగళి నాగేంద్రరావు తాను మాత్రం పెళ్లి చేసుకోకుండా అవివాహితుడిగానే వుండిపోయారు. ఎవరో మహానుభావుడు చెప్పినట్టు సినీలోక కళ్యాణం కోసం తన కళ్యాణం గురించి పట్టించకోలేదు పింగళి. ఒకసారి సన్మాన సభలో తనకి వేసిన పూలదండలను సభకి వచ్చిన పిల్లకి ఇచ్చేశారు.

అభిమానులు 'అదేంటండి! ఇంటికి తీసుకెళ్లరా?' అని ప్రశ్నిస్తే పింగళి చమత్కారంగా 'నేనా బ్రహ్మచారిని. ఈ పూలదండలు ఇంటికి తీసుకువెడితే లోకం నానా మాటలు ంటుంది. ఎందుకీ గొడవంతా' అన్నారట. మరో సందర్భంలో 'నేను బ్రహ్మచారినైనా నాకు 30 మంది సంతానం వున్నారు- అదేనండి, నా చిత్రాలన్నీ నాకు పుత్రులు, పుత్రికలు' అన్నారట నవ్వుతూ.

ఆయనకు పెళ్లినాటి ప్రమాణాలు, మహాకవి కాళిదాసు, మహామంత్రి తిమ్మరుసు చిత్రాలు జాతీయ స్థాయిలో రాష్ట్రపతి రజత పతకాలు అందుకున్నారు.

మరణించిన ప్రతివారూ కీర్తి శేషులు కాలేరు- కారు కదా! విశేషమైన కీర్తిప్రతిష్టలనార్జించుకున్న పింగళి నాగేంద్రరావు 1971 మేనెల 6వ తేదీన కీర్తిశేషులయ్యారు. ఆయన మరణించినా ఆయన సినిమాలకు మరణం లేదు.

-ముసునూరి రామచంద్రమూర్తి

HOME | | BUSINESS | DISTRICTS | JYOTI CHITRA | SPORTS | NAVEENA | WEEKLY |